

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Волинський національний університет імені Лесі Українки
Освітня програма	48526 Біологія організмів та надорганізмових систем
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	091 Біологія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

14.06.2024 р.

Справа № 0125/АС-24

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 09 "Біологія" у складі:

Скрипник Наталія Вячеславівна – головуєчий,
Бедункова Ольга Олександрівна,
Колісник Ярина Іванівна,
Поручинський Андрій Іванович,
Скляр Вікторія Григорівна,
Шелюк Юлія Святославівна,

за участі запрошених осіб:

Поліщук Наталія Миколаївна – член експертної групи,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Волинський національний університет імені Лесі Українки
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	48526
Назва ОП	Біологія організмів та надорганізованих систем
Галузь знань	09 Біологія
Спеціальність	091 Біологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 6, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Мета ОНП відповідає меті діяльності ВНУ імені Лесі Українки у контексті забезпечення конкурентоспроможності здобувачів та концепції освітньої діяльності ЗВО, прописаній у Статуті ВНУ імені Лесі Українки (<http://surl.li/pnoo>), яка передбачає, зокрема, забезпечення умов для всебічного розвитку розумових, фізичних та наукових здібностей здобувачів освіти, реалізацію особистісного потенціалу, розвиток творчих (креативних) умінь та навичок, підготовку компетентних фахівців, подальше вдосконалення якості підготовки фахівців на основі новітніх інформаційних технологій і методик навчання з метою підвищення їх конкурентоспроможності, підготовку наукових кадрів із метою забезпечення сталого розвитку країни і самої системи вищої освіти, створення, підтримку і розвиток сприятливих умов для здійснення наукових досліджень тощо. Цілі ОНП також відповідають місії та стратегії ВНУ імені Лесі Українки (<http://surl.li/zdan>).

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Під час формулювання цілей ОНП та визначення результатів навчання враховано пропозиції та рекомендації здобувачів ВО, роботодавців та інших стейкхолдерів. Як зазначила ЕГ, представники усіх груп зацікавлених сторін активно залучені до перегляду освітньої програми та формування її змісту.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

ВНУ імені Лесі Українки є єдиним ЗВО в регіоні, який забезпечує підготовку науково-педагогічного персоналу з біології, тому існування даної ОНП у ВНУ відповідає потребам регіону, а зміст програми враховує регіональні особливості. Галузевий контекст відображено при визначенні тематики науково-дослідних робіт здобувачів вищої освіти. Рекомендовано при черговому оновленні ОНП розглянути можливість врахування потреби на ринку праці в регіоні у спеціалістах лабораторної діагностики, про що зазначено роботодавцями на зустрічі з ЕГ. При формуванні та вдосконаленні ОНП був врахований досвід вітчизняних (Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, Львівського національного університету ім. Івана Франка) та закордонних (Варшавського Університету природничих наук та Університету імені Марії Склодовської Кюрі, Польща; Purdue University, USA) закладів освіти.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

Стандарт та офіційно опублікований проект стандарту вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 091 Біологія та біохімія відсутній. Результати навчання відповідають вимогам 8 рівня Національної рамки кваліфікації.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг ОНП складає 240 кредитів ЄКТС, з них 60 кредитів - освітня складова та 180 кредитів - наукова складова. Обсяг освітньої складової ОНП відповідає вимогам чинного законодавства. Обсяг вибіркових ОК ОНП складає 16 кредитів ЄКТС, що становить 26,7% від загального обсягу освітньої складової.

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Освітня компонента ОНП включає цикли загальної (5 обов'язкових ОК, 22 кредити ЄКТС) та професійної підготовки (5 обов'язкових ОК, 22 кредити ЄКТС, в тому числі і педагогічна практика), а також цикл вибіркових дисциплін (4 дисципліни, 16 кредитів ЄКТС) (<http://surl.li/qiemf>). Наукова складова ОНП передбачає підготовку та захист дисертації. Освітні компоненти, включені до ОНП, в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Зміст ОНП відповідає предметній області спеціальності 091 Біологія та біохімія та створює можливість підготовки висококваліфікованих фахівців у галузі біології, здатних до наукової та педагогічної діяльності в закладах освіти різного рівня.

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Вибір дисциплін регламентується Положенням про порядок формування індивідуальної траєкторії навчання здобувачів освіти ВНУ імені Лесі Українки (<http://surl.li/bkdza>). Відповідно до Положення інформування здобувачів щодо переліку вибіркових ОК та їх змісту здійснюється через Каталог ОП та вибіркових ОК (<http://surl.li/qienj>). Кожен здобувач обирає дисципліни у системі ІС-Журнал успішності-Web, яка синхронізована з Каталогом. ОНП забезпечує формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача ступеня доктора філософії завдяки можливості вільного обрання чотирьох ОК з вибіркового блоку 8 ОК. Тому рекомендовано розширити перелік вибіркових ОК відповідно до тематики наукових робіт здобувачів та за рахунок вибіркових дисциплін інших ОП різних рівнів ВО з урахуванням сучасних тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту. Варто оновити в індивідуальних планах освітньо-наукової роботи аспіранта зазначений час електронного голосування з вибіркових дисциплін в період з 14.02.2019 по 21.02.2019.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

Практична підготовка здобувачів за ОНП регламентується «Положенням про організацію освітньо-наукового процесу здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому/освітньо-творчому) та науковому рівнях» (<http://surl.li/egkvvk>). Формування компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності викладача та дослідника відбувається, відповідно, під час педагогічної практики та за рахунок виконання наукової складової освітньо-наукової програми.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

ОНП забезпечує набуття здобувачами ступеня доктора філософії соціальних навичок як в процесі вивчення освітніх компонентів, проходження педагогічної практики, так і завдяки їхньої участі у конференціях, наукових семінарах, програмах стажування та інших заходах.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Професійний стандарт для спеціальності 091 Біологія та біохімія відсутній. При розробці ОНП враховано вимоги Закону України «Про вищу освіту» та «Положення про організацію освітньо-наукового процесу здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому/освітньо-творчому) та науковому рівнях у ВНУ імені Лесі Українки» (<http://surl.li/egkvvk>).

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Навантаження здобувачів освіти у межах освітньої складової ОНП містить аудиторну та самостійну роботу. Як зазначила ЕГ розподіл навантаження за семестрами, на думку робочої групи, сприяє максимально ефективній організації часу здобувачів, дозволяючи опанувати освітню складову на початку навчання, щоб надалі сфокусуватися

на виконанні наукової складової. Під час зустрічі ЕГ зі здобувачами з'ясовано, що вони цілком задоволені організацією навчального процесу за ОНП.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

За даною ОНП не здійснюється підготовка за дуальною формою освіти. У ВНУ імені Лесі Українки розроблено «Положення про підготовку здобувачів освіти у Волинському національному університеті ім. Лесі Українки з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти» (<http://surl.li/lrfeo>).

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому на навчання до Волинського національного університету імені Лесі Українки на 2024 р. (<http://surl.li/snrew>) і, зокрема, Правила прийому до аспірантури та докторантури (<http://surl.li/qieoc>) є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та є у відкритому доступі на веб-сайті університету на сторінці приймальної комісії (<http://surl.li/snrbi>).

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

Особливості ОНП враховані у програмі вступного іспиту зі спеціальності та системі нарахування додаткових балів за наукові досягнення (<http://surl.li/qieoc>). Рекомендуємо додати питання з біохімії у програму вступного іспиту із спеціальності 091 Біологія та біохімія (<http://surl.li/snrgm>). Крім того, потрібно оновити список використаних джерел, додавши сучасні праці і вилучивши такі як, наприклад, Курсанов Л.И. Ботаника / Л.И. Курсанов. –Т.1. Анатомія и морфология растений. – М.: Просвещение, 1966. – 422 с.; Деркач, М.П. Курс варіаційної статистики [Текст] / М.П. Деркач, Р.Я. Гумецкий, М.Є. Чабан.– К.: Вища школа, 1977.– 208 с., а також джерела, видані в росії, російськомовні (1, 2, 3, 5, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 18, 20, 24, 26, 27, 28, 34, 36, 37, 38, 46, 47, 50, 51, 58, 59).

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ВНУ імені Лесі Українки визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти на підставі «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу ВНУ ім. Лесі Українки (<http://surl.li/efteg>), "Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки" (<http://surl.li/daloo>) та "Положення про організацію освітньо-наукового процесу здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому/освітньо-творчому) та науковому рівнях у ВНУ імені Лесі Українки" (<http://surl.li/egkvv>).

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті на підставі «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (<http://surl.li/daloo>). Наявність сертифікату відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не нижче В 2) дає підстави для перезарахування з підсумковою оцінкою 100 балів з освітнього компонента Іноземна мова для академічних цілей циклу загальної підготовки навчальних планів усіх ОП та всіх рівнів вищої освіти. У відомостях про самооцінювання та звіті ЕГ вказано приклади застосування на ОНП наведених процедур.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Форми і методи викладання ОК, силабуси яких завантажені до відомості про СО, на сайт ЗВО (<http://surl.li/qienj>) сприяють досягненню цілей та програмних результатів навчання, що зазначені в ОНП. Експерти підтвердили, що реалізація академічної свободи НПП та здобувачів ВО відбувається у ВНУ імені Лесі Українки різними шляхами. Одним із інструментів впливу здобувачів на освітній процес є участь в опитуваннях щодо якості освітнього процесу за ОНП та якості практичної підготовки (<http://surl.li/euxcj>). Результати опитувань та спілкування ЕГ зі здобувачами ВО під час зустрічей підтвердили високий рівень задоволеності викладанням навчальних дисциплін серед здобувачів

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

На сайті у вільному доступі розміщені силабуси обов'язкових і вибірковок ОК, а, відповідно, й інформація про цілі, зміст, ПРН та політику оцінювання в межах цих ОК. Під час інтерв'ювання ЕГ зі здобувачами з'ясовано, що ця інформація оприлюднюється здобувачам на початку вивчення.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

У ході роботи ЕГ було встановлено, що викладання ОК відбувається із врахуванням наукових інтересів здобувачів. Зміст ОК сформований відповідно до наукової тематики випускаючих кафедр та наукових шкіл факультету біології та лісового господарства. НПП, що викладають на ОНП «Біологія організмів та надорганізмових систем», залучені до виконання проєктів, наукових стажувань як в Україні, так і за кордоном, що дозволяє регулярно оновлювати зміст ОК.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Оновлення змісту ОК відбувається викладачами на основі стажувань, науково-дослідної та видавничої діяльності. Внесені до змісту ОК зміни відображаються у силабусі та навчально-методичному забезпеченні, обговорюються на засіданні кафедри та погоджуються гарантом ОНП.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

Викладачі та здобувачі провадять міжнародну діяльність, проте активність здобувачів щодо участі в програмах міжнародної академічної мобільності не є високою.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Форми контрольних заходів, відображені у Положенні про організацію і проведення поточного і підсумкового контролю у формі комп'ютерного тестування у Волинському національному університеті ім. Лесі Українки (<http://surl.li/dmnh>) та Положенні про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету ім. Лесі Українки (<http://surl.li/kvyni>), є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання. Рекомендуємо уніфікувати шкалу оцінювання окремих ОК (ОК1, ОК6, ОК8), а також розробити чіткі та зрозумілі критерії оцінювання кожного з контрольних заходів, визначених у силабусах ОК ОНП.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Форми атестації здобувачів ступеня доктора філософії за ОНП за формою, змістом та порядком проведення відповідають нормативним документам ЗВО. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 091 Біологія та біохімія за третім освітньо-науковим рівнем відсутній.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила проведення контрольних заходів є зрозумілими, доступними для всіх учасників освітнього процесу, вони забезпечують об'єктивність екзаменаторів, включають процедури оскарження результатів контрольних заходів та їхнього повторного проходження.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

У ВНУ існують чіткі та зрозумілі процедури дотримання академічної доброчесності. В ОНП введена ОКЗ «Академічна доброчесність та наукова етика». Регулярно проводяться заходи з популяризації академічної доброчесності серед здобувачів ступеня доктора філософії. Наукові та навчально-методичні праці НПП, статті у наукових періодичних виданнях університету та дисертації проходять обов'язкову перевірку сервісами Unicheck, StrikePlagiarism.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Викладачі, задіяні на ОНП «Біологія організмів та надорганізованих систем», мають відповідну академічну кваліфікацію, стажування та професійну кваліфікацію. Тематика наукових публікацій та науково-методичних видань викладачів загалом відповідає змісту ОК, які вони забезпечують.

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Конкурсний добір викладачів ОНП ґрунтується на засадах демократичності, є прозорим, спрямованим на обрання кваліфікованішого претендента з урахуванням досвіду роботи, академічної та професійної кваліфікації. Критеріями оцінки кандидатів є показники діяльності претендента на посаду та досягнення у професійній діяльності за 5 останніх років, відповідність ОК, які має забезпечувати викладач, відгуки здобувачів.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

Роботодавці беруть активну участь у перегляді ОНП, є залученими до проведення лекцій, науково-практичних семінарів, вебінарів, науково-практичних конференцій, круглих столів та інших спільних наукових заходів.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

Залучення професіоналів-практиків, експертів галузі, роботодавців до аудиторних занять відбувається систематично. НПП та здобувачі ступеня доктора філософії відвідували, зокрема, науковий вебінар «Нервові тики: симптоми, причини, діагностика» доповідачем якого була випускниця факультету, спеціаліст з реєстрації EEG Technician Advocate Lutheran General Hospital (Chicago, USA) Наталія Євпак (USA) (<http://surl.li/socjy>); онлайн-лекції провідних науковців Університету Південної Кароліни (США) у рамках програми «Visiting-professor»; онлайн-лекція Наталії Гошилик на тему: «Принципи та практики академічної доброчесності в США: досвід Каліфорнійського університету в Берклі» (<http://surl.li/pdczf>). Інформація про проведення відкритих лекцій професіоналами-практиками та експертами галузі представлена на сайті відділу міжнародних зв'язків (<http://tinyurl.com/4veeev3t>).

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

ЕГ зазначила, що Університет сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

У ВНУ імені Лесі Українки і, зокрема, на ОНП, заохочується /стимулюється розвиток викладацької майстерності НПП як матеріального (преміювання за здобуття наукового ступеня доктора наук, за публікацію наукових статей у журналах, що індексуються у наукометричній базі даних Scopus (Q1), за сумлінну працю та зразкове виконання обов'язків, за результатами рейтингового оцінювання), так і нематеріального характеру (нагородження їх дипломами вченої ради університету/факультету за особливі здобутки та досягнення та ін.).

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

Освітня підготовка здобувачів ступеня доктора філософії на ОНП забезпечується сучасною матеріально - технічною базою ВНУ імені Лесі Українки на рівні, що відповідає ліцензійним вимогам та вимогам провадження освітньої діяльності. Університет має 9 навчальних корпусів, 5 гуртожитків, бібліотеку, 5 музеїв, санаторій-профілакторій та студентську поліклініку, спорткомплекс та стадіон, Коворкінг-Центр, «Академ-Бізнес ХАБ», базу практик і табір «Гарт». Університет опікується Луцьким ботанічним садом. Наявні фінансові та матеріально-технічні ресурси, а також навчально-методичне забезпечення освітньо-наукової програми у повній мірі забезпечують досягнення визначених цілей та програмних результатів навчання.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

Викладачі та здобувачі ступеня доктора філософії мають повний і безоплатний доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів ВНУ імені Лесі Українки, необхідний для навчання, викладацької та наукової діяльності в межах освітньо-наукової програми.

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів ступеня доктора філософії, що підтверджено дотриманням відповідних санітарно-гігієнічних вимог, охорони праці та безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки. При виникненні ризиків масових атак навчання переходить на дистанційну форму.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

Освітня, організаційна, інформаційна, консультативна та соціальна підтримка здобувачів здійснюється гарантом ОП, групою забезпечення, працівниками деканату факультету біології та лісового господарства, викладачами кафедр та кураторами, профкомом студентів, Психологічна служба ЗВО (<http://surl.li/bemnp>) надає всебічну допомогу всім учасникам освітнього процесу. У ЗВО наявні різні напрямків організації дозвілля здобувачів: центр культури і дозвілля, мовний центр «Світ», волонтерська організація «Ластівка», Коворкінг-Центр, «Академ-Бізнес ХАБ», Інклюзивний хаб.

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

Особи з особливими освітніми потребами на даній освітній програмі не навчаються. Проте у ВНУ ім. Лесі Українки створено взірцеві умови для навчання та проживання осіб з особливими освітніми потребами: забезпечено безбар'єрний доступ до навчальних корпусів, соціально-побутової інфраструктури, спортзалів та ін. Назви кафедр та інформаційні таблички у корпусах університету продубльовано шрифтом Брайля, в бібліотеці є спеціальне місце для слабозорих здобувачів. У навчальних аудиторіях обладнано місця для здобувачів, які пересуваються на візках. Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням їхніх особливих потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико-соціальної експертизи (<http://surl.li/sobpu>). За необхідності може бути реалізована змішана форма навчання. Соціалізації осіб з особливими освітніми потребами у ЗВО сприяють Інклюзивний хаб, ветеранський хаб для підтримки родин військовослужбовців.

7.6 Найвні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ВНУ ім. Лесі Українки реалізовані чіткі й зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій, зокрема пов'язаних із сексуальним домаганням, дискримінацією, булінгом і корупцією, які регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (<http://surl.li/nrtv>). У ЗВО провадиться політика запобігання виникнення конфліктних ситуацій. ЕГ встановлено, що всі учасники освітнього процесу обізнані з алгоритмом дій у відповідних ситуаціях. За період реалізації ОП фактів виявлення конфліктних ситуацій не було.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм унормовані такими внутрішніми нормативними документами: «Положенням про розроблення, затвердження, моніторинг, перегляд та закриття ОП у ВНУ імені Лесі Українки» (<http://surl.li/nruc>), «Пояснювальною запискою до складання силабусу освітнього компонента» (2022) (<http://surl.li/egtnr>), «Порядком формування освітніх програм та навчальних планів підготовки фахівців та третім (освітньо-науковим, освітньо-творчим) рівнями вищої освіти денної (очної) та заочної форм навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (<http://surl.li/ejlfq>), рішеннями засідань науково-методичної ради університету. Як зазначила ЕГ ЗВО послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Здобувачі ступеня доктора філософії регулярно залучаються до процедур розроблення, моніторингу та періодичного перегляду ОНП. Регулярно проводиться анонімне опитування здобувачів, де також вони висловлюють свої думки та пропозиції щодо вдосконалення ОНП та організації освітнього процесу. Як зазначила ЕГ висловлені побажання та пропозиції аспірантів визначили перегляд ОНП, зокрема, оновлення інформації за вибірковими ОК, розробку силабусів. Відповідно до «Положення про студентське самоврядування ВНУ імені Лесі Українки» (<http://surl.li/behme>) члени органів студентського самоврядування беруть участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу, у заходах (процесах) щодо забезпечення якості вищої освіти, делегують своїх представників до вченої ради факультету/Університету, вносять пропозиції щодо організації освітнього процесу.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

У результаті спілкування експертів з роботодавцями встановлено, що роботодавці беруть безпосередню участь в обговоренні ОНП. Залучення роботодавців до забезпечення якості ОНП відбувається шляхом спільного обговорення пропозицій, під час проведення круглих столів, наукових та методичних семінарів, публічних лекцій, особистої комунікації гаранта та групи забезпечення із роботодавцями. Проводиться анкетування представників роботодавців з подальшим аналізом отриманих відповідей та обговоренням внесених пропозицій щодо удосконалення ОНП.

8.4 Найвна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

На сайті факультету біології та лісового господарства розміщено інформацію про випускників (рубрика «Наші випускники») (<http://surl.li/qfuaq>), формуються веб профілі випускників, які дозволяють здійснювати моніторинг їх кар'єрного шляху, підтримувати з ними зв'язок. Під час відео-зустрічі з ЕГ гарант ОНП та НПП підтвердили факт щорічного оновлення інформації про працевлаштування випускників та активної діяльності Асоціації випускників. ЕГ зазначила, що мали змогу поспілкуватися з випускниками ОП, які наголосили на актуальності та якості знань, що вони отримали під час навчання на ОНП, родинній атмосфері на кафедрі та підтримці з боку НПП.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

ЕГ встановлено, що різні структурні підрозділи забезпечують вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми <https://vnu.edu.ua/uk/units>. Внутрішнє

забезпечення якості освіти за ОП у ЗВО забезпечується навчально-методичним відділом забезпечення якості вищої освіти, відділом ТЗН «Центром інноваційних технологій і комп'ютерного тестування», науково-дослідною частиною університету, навчальним відділом, кафедрою соціальної роботи та педагогіки вищої школи, органами студентського самоврядування, групою забезпечення ОП та гарантом ОП. У ЗВО діє практика проведення опитувань стейкхолдерів. Навчально-методичний відділ забезпечення якості вищої освіти проводить загальноуніверситетське онлайн опитування. Як зазначила ЕГ, система управління якістю закладу є дієвою та охоплює різні напрямки діяльності, також експерти пересвідчилися у швидкому реагуванні на виявлені недоліки в ОНП та реалізації освітнього процесу ЗВО.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Акредитація ОНП проводиться вперше. Але під час удосконалення ОНП враховано процедури ліцензування та акредитації, вимоги, що визначені МОН України та Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти. ЕГ зазначила приклади врахування при перегляді ОНП пропозицій, рекомендацій ЕГ, ГЕР, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти до акредитаційних справ інших ОНП Волинського національного університету імені Лесі Українки.

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

У ВНУ імені Лесі Українки сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку ОНП та освітньої та наукової діяльності за цією програмою. ЕГ встановлено, що на всіх етапах реалізації ОНП роботодавці залучені до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП шляхом участі у засіданнях кафедри, участі в опитуваннях, підготовки рецензій на ОП, спільній участі у круглих столах тощо. Академічна спільнота залучається до процесів забезпечення якості через наради, засідання кафедри, опитування. Адміністрація та НПП залучають здобувачів до процедур забезпечення якості вищої освіти. У закладі діє навчально-методичний відділ забезпечення якості вищої освіти, структурні підрозділи відповідальні за різні процеси і процедури внутрішнього забезпечення якості освіти. У ВНУ функціонує Школа гарантів (<http://surl.li/dfzpk>), яка створена з метою підтримки та підвищення компетентності гарантів у впровадженні та вдосконаленні освітніх програм; ефективної комунікації та обміну актуальною інформацією; проведення моніторингу ОП; розробки рекомендацій щодо оновлення ОП; підготовки зразків документів при формуванні ОП; яким керуються гаранті ОП. ВНУ імені Лесі Українки був учасником проекту «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти (2020- 2022 рр.)» (<http://surl.li/bfdqz>). ЕГ зазначила про наявність у ЗВО високорозвиненої культури якості.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Документи, які регулюють права та обов'язки учасників освітнього процесу, є зрозумілими, доступними і розміщені на офіційному веб-сайті ВНУ ім. Лесі Українки (<http://surl.li/ejksq>). Опитування, проведені з різними фокус-групами, показали їхню ознайомленість з відповідними правилами і процедурами.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП в ЗВО регламентуються Положенням про розроблення, затвердження, моніторинг, перегляд та закриття ОП у ВНУ імені Лесі Українки (<https://bit.ly/3XsjHSg>). Проєкт ОП був вчасно оприлюднений на веб-сайті ЗВО і всі зауваження та пропозиції стейкхолдерів були враховані (<http://surl.li/qdwvg>). Проте на сайті Університету відсутня таблиця пропозицій громадського обговорення ОНП. Доцільно після закінчення громадського обговорення проєкту ОНП оприлюднювати на сайті ВНУ ім. Лесі Українки інформацію про зауваження та пропозиції, які були надані стейкхолдерами.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

Інформація про освітню програму, що акредитується, своєчасно оприлюднено на сторінці кафедри біології та лісового господарства ВНУ ім. Лесі Українки у розділі PhD доктор філософії (<http://surl.li/euxcj>).

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

У цілому зміст ОНП «Біологія організмів та надорганізмів систем» відповідає науковим інтересам здобувачів і забезпечує їх повноцінну підготовку. Обов'язкові ОК, що входять до ОНП, дозволяють оволодіти загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного світогляду, набути універсальних навичок дослідника, здобути глибинні знання з біології та сформувавши мовні компетентності. Однак рекомендується переглянути перелік дисциплін вибіркового блоку для наближення їх змісту до тематики наукових робіт здобувачів та розширити його.

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

Аналіз тем дисертацій здобувачів та тематики наукової роботи та публікацій їх наукових керівників <http://surl.li/qiegu>, <http://surl.li/qiegz>, <http://surl.li/qibpu>, <http://surl.li/qibqf>, <http://surl.li/qiehi>, <http://surl.li/qiejh>, <http://surl.li/qiehm>, <http://surl.li/qiehn>, тем науково-дослідної роботи відповідних структурних підрозділів університету <http://surl.li/qieho>, <http://surl.li/qiehq>, наявність спільних публікацій керівників та здобувачів за ОНП свідчить загалом про відповідність наукової діяльності здобувачів напрямові досліджень наукових керівників, що підтверджено інформацією на сайті ЗВО <http://surl.li/pegpt>.

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

Як зазначила ЕГ, ВНУ імені Лесі Українки має розвинену матеріально-технічну базу для проведення досліджень аспірантів. На факультеті функціонують: навчально-наукова лабораторія вікової нейрофізіології (<http://tinyurl.com/5n7khcyk>), навчально-наукова лабораторія електронної мікроскопії (<http://tinyurl.com/yc57hw3w>), наукова лабораторія генетики і селекції рослин (<http://tinyurl.com/23nwkpm7>), навчально-наукова лабораторія фауни і систематики безхребетних тварин біоценозів Західного Полісся (<http://tinyurl.com/2p9d4v65>), навчально-наукова лабораторія гістології та морфогенезу кафедри зоології (<http://tinyurl.com/yt9mnpk6>). Університет має низку укладених договорів з установами-партнерами (<https://vnu.edu.ua/uk/faculties-and-institutions/fakultet-biolohiyi-ta-lisovoho-hospodarstva>), що дозволяє використовувати інфраструктуру даних закладів для проведення власних досліджень. Здобувачі мають можливість брати участь у відкритих лекціях запрошених професіоналів-практиків, професійних школах, конференціях (Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень (<https://cutt.ly/tnCvCam>), Актуальні проблеми розвитку природничих та гуманітарних наук (<http://surl.li/aahac>)), друкувати результати своїх наукових досліджень у фаховому виданні "Нотатки сучасної біології" (категорія Б, Index Copernicus).

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

Здобувачі ступеня доктора філософії за ОНП «Біологія організмів та надорганізмів систем» мають можливість здійснення академічної мобільності через проходження стажування (або частини навчання) за кордоном на основі індивідуальних грантових програм (Erasmus+; Jean Monnet Activities, Kirkland та ін.), на підставі укладених угод ВНУ імені Лесі Українки щодо міжнародної академічної мобільності. Реоменуємо підвищити ефективність процедур залучення здобувачів ступеня доктора філософії до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю.

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

Наукові керівники є активними дослідниками, мають як одноосібні, так і спільні зі здобувачами вищої освіти публікації, результати наукових досліджень оприлюднюються на сторінках вітчизняних та закордонних періодичних наукових видань, у тому числі в журналах, що індексуються наукометричними базами Scopus та Web of Science.

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

Як зазначила ЕГ, наукові роботи аспірантів систематично проходять перевірку на наявність ознак запозичень. Аспіранти на зустрічі зауважили, що викладачі під час своїх курсів обговорюють питання академічної доброчесності, регулярно проводяться тренінги та семінари щодо необхідності дотримання принципів академічної доброчесності, політика університету загалом спрямована на популяризацію академічної доброчесності через проведення семінарів, тренінгів. У ЗВО створена ефективна система запобігання та виявлення академічного плагіату, в т.ч. прийняті належні нормативні документи.

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рекомендовано при черговому оновленні ОНП розглянути можливість врахування потреби ринку праці в регіоні у фахівцях лабораторної діагностики, про що зазначено роботодавцями на зустрічі з ЕГ.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рекомендуємо гаранту та робочій групі до початку наступного навчального року розширити перелік вибірових ОК відповідно до тематики наукових робіт здобувачів та за рахунок вибірових ОК інших ОП різних рівнів ВО з урахуванням сучасних тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, оновити зазначений в індивідуальних планах освітньо-наукової роботи аспіранта час електронного голосування з вибірових ОК.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рекомендуємо до початку вступної кампанії 2024 року вдосконалити Програму вступного іспиту зі спеціальності 091 Біологія та біохімія для вступу до аспірантури (ОНП Біологія організмів та надорганізованих систем) (<http://surfl.i/snrgm>): 1) доповнити тематичний зміст програми розділом Біохімія; 2) оновити список використаних джерел сучасними виданнями, вилучивши застарілі та видані в росії, російськомовні.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рекомендуємо до початку наступного навчального року гаранту ОНП та відділу міжнародних зв'язків налагодити контакти із ЗВО в Україні та за кордоном щодо реалізації академічної мобільності здобувачів

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рекомендуємо уніфікувати шкалу оцінювання у силабусах ОК до початку нового навчального року (2024-25 н.р). Рекомендуємо розробити чіткі та зрозумілі критерії оцінювання кожного контрольного заходу, визначеного у силабусах ОК ОНП

Критерій 6. Людські ресурси

Гаранту ОНП та НПП налагодити співпрацю із ЗВО та іншими установами в Україні та за кордоном, в яких можна проходити наступні згідно плану підвищення кваліфікації в межах спеціальності 091 Біологія та біохімія, відповідно ОК, яку викладають НПП.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

не застосовується

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

не застосовується

Критерій 9. Прозорість та публічність

Гаранту ОНП при наступному перегляді ОНП організувати оприлюднення на сайті у відкритому доступі пропозиції стейкхолдерів до ОНП після завершення громадського обговорення.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рекомендуємо гаранту та робочій групі до початку наступного навчального року розширити перелік вибірових ОК відповідно до тематики наукових робіт здобувачів, а також підвищити ефективність процедур залучення здобувачів ступеня доктора філософії до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю

4. Додатки

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>ЗАЯВА-КІ-ВНУ-Поручинський-2024+.pdf</i>	gDoDC+awxBfj8woScoIznOVugazSrpYEAixCNfaGcOQ=
Додаток	<i>Заява-КІ-ВНУ-КучменкоОБ-2024+.pdf</i>	h6xPvJMevFpiSb105Jd/vUUutOoe/JA6+WY8UqyqK7I=
Додаток	<i>Протокол засідання ГЕР_09 Біологія_розгляд ОП з застосування зовнішнього КІ_09.pdf</i>	bnxUCe3li2qLEN6m1VVi8BZqaXY3E5FqU8geGfdP9kE=

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

СКРИПНИК НАТАЛІЯ ВЯЧЕСЛАВІВНА